

İFLÂS HUKUKU

I. İFLÂS KAVRAMI

- İcra hukukunda borçlunun bir veya birkaç alacaklısı, alacaklarını borçlunun malvarlığından tahsil etmeye çalışırlar. Oysa iflâs hukukunda, **tüm alacaklıların**, borçlunun malvarlığından tatmin edilmesi ilkesi benimsenmiştir. Başka bir ifade ile borçlunun haczi kabil malvarlığının tamamı, takip yapmış olsun olmasın tüm alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis edilir.
- İflâs, iflâs organları tarafından alacaklıların alacağına tahsili amacıyla borçlunun **tüm malvarlığı** üzerinde gerçekleştirilen cebri bir tasfiye usûlüdür. İflâsa tabi kişilerin iflâs yolu ile takip edilebilmesi, alacaklılara tanınmış bir imkândır.
- Ancak alacaklı, iflâsa tâbi borçlusunu iflâs yolu ile takip etmek isterse, borçlunun iflâsına karar verilebilmesi için tüm malvarlığının mutlaka tükenmiş olması gerekmez. Borçlunun yeterli malvarlığı bulunsa bile, borcunu süresi içinde ödememesi, şartları oluştuğunda, hakkında iflâs kararı verilmesi için yeterlidir. Borçlunun alacaklılardan birisinin talebi üzerine iflâsına karar verilmesi halinde, diğer alacaklıların alacaklarını borçlunun malvarlığından talep edebilmesi için, onların da takip yapmasına gerek yoktur. Borçlu hakkında iflâs kararı verilmesi üzerine, tüm alacaklılar, alacaklarını, hakkında iflâs kararı verilen borçlunun malvarlığından talep edebilirler.

- İflâsa tâbi bir borçluya karşı alacaklının, haciz veya iflâs yoluyla takip yapması mümkündür. Hatta bu yollardan birini seçmiş ve takibe başlamış olan alacaklı, bir defaya mahsus olmak üzere, başlamış olduğu takip yolunu bırakarak, diğer yola başvurabilir (m. 43). İflâs prosedürü, başvuru iflâs yoluna göre farklılıklar gösterir. *İflâs sebeplerine göre iflâs prosedürü*, takipli iflâs ve takipsiz iflâs olarak ikiye ayrılmaktadır.

❖ **Takipli iflâsta**, alacaklı, borçluya karşı icra dairesinden iflâs takibini başlatır. Bu takip üzerine borç süresi içinde ödenmezse, alacaklı, borçlunun iflâsına karar verilmesi için asliye ticaret mahkemesinde iflâs davası açar. İflâs kararı verildikten sonra, iflâs dairesi ve seçilen özel iflâs organlarınca yürütülecek iflâs tasfiyesi sonunda alacaklıların alacakları ödenmeye çalışılır.

❖ **Takipsiz (doğrudan) iflâsta** ise, alacaklı veya bizzat borçlunun kendisi, icra dairesinden iflâs takibini başlatmadan, doğrudan asliye ticaret mahkemesine başvurarak iflâsa karar verilmesini talep eder. Mahkeme iflâsa karar verirse, bundan sonraki aşama kural olarak takipli iflâsta olduğu gibidir. Yani takipsiz iflâsta, iflâs prosedürü icra dairesinden değil, doğrudan asliye ticaret mahkemesinden başlar.

II. İFLÂSA TABİ OLANLAR

A. Tacirler

1. Gerçek Kişi Tacirler

- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesine göre bir ticari işletmeyi (TTK m. 11'de "*ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme*" olarak tanımlanmıştır.) kısmen de olsa kendi adına işleten kimseye **tacir** denilmektedir.
- Ancak, Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesinin 2. fıkrasına göre, bir gerçek kişi fiilen işletmeye başlamamış olmakla beraber, ticari işletme kurup açtığını sirküler, gazete radyo, tv gibi ilân araçları ile halka duyurmuş ya da ticaret siciline kaydettirip bunu ilk etmişse, **tacir sayılmaktadır**; dolayısıyla iflâsa da tâbidir.
- Keza bir ticari işletme açmış gibi ister kendi adına ister adi şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken varsayılmayan diğer herhangi bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerle bulunan kimse de iyiniyetli üçüncü kişilere karşı **tacir gibi sorumlu olur** (TTK m. 12/3).
- Yaptıkları işlerin niteliği, meslekleri ve kişisel halleri sebebiyle, yasal ya da yargısal bir yasağı çiğneyerek veya başka bir kişinin iznine, resmi makamın ruhsatına gerek olup da bu izin ya da ruhsatı almadan ticarî işletme işleten kimseler de, **Türk Ticaret Kanunu'nun 14. maddesinin 1. fıkrası çerçevesinde tacir sayıldıkları için** iflâsa tabidir. Örneğin, bir ticari işletme işleten noter veya avukat da bu anlamda iflâsa tâbi olacaktır.

2. Tüzel Kişi Tacirler

- Türk Ticaret Kanunu'nun 239, 240, 250, 270 ve 324. maddelerinden de anlaşılacağı üzere, **ticaret şirketleri** ister şahıs şirketi ister sermaye şirketi olsun tacir sayılıp iflâsa tabidir (TTK m. 124).
- Bu arada 240. maddede, kollektif şirketin iflâsının, ortaklarının da iflâsını gerektirmeyeceği, depo kararına rağmen para yatırılmadığı takdirde alacaklının ortaklara ya da içlerinden bazılarına depo kararının tebliğini sağlayarak gereğini yerine getirmemeleri halinde şirketle birlikte iflâslarına karar verilmesini mahkemedен isteyebilecekleri de belirtilmiştir.
- Amacına ulaşmak için **ticari işletme işleten dernekler** de iflâsa tabidir.
- **Kamu tüzel kişileri tarafından kurulan teşekkül ve müesseseler** de, kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümleri çerçevesinde idare edilmek ya da ticari şekilde işletilmek üzere, Devlet, vilayet, belediye gibi kamu tüzel kişileri tarafından kurulmuş oldukları takdirde iflâsa tabidir.
 - Ancak Sosyal Güvenlik Kurumu'nun malları, alacakları, banka hesapları, Devlet malı hükmünde olup, alacakları da imtiyazlıdır. Kurumun taşınır ve taşınmazları, bankalardaki mevduatları dâhil her türlü hak ve alacakları haczedilemez, İcra ve İflâs Kanunu'nun haciz ve İflâs hükümleri uygulanmaz. Keza belediye, vilayet ve Devlet gibi kamu tüzel kişilerinin veya kamuya yararlı derneklerin, bir ticari işletmeyi, doğrudan ya da kamu hukuku hükümlerine göre idare edilen ve işletilen tüzel kişi eliyle işletmeleri halinde de, kendilerinin tacir sayılması ve iflâsa tabi olmaları da söz konusu değildir.

B. Tacir Olmadıkları Halde Türk Ticaret Kanunu Gereğince Tacirler Hakkındaki Hükümlere Tâbi Olanlar

- İster kendi adına, ister hukuken var sayılmayan şirket adına ortak sıfatıyla ticari işletme açmış gibi işlem yapanlar, Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesinin 3. fıkrası gereğince **iyi niyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olduğundan** iflâsları da bu üçüncü kişilerce istenebilir.
- Keza Türk Ticaret Kanunu'nun 1064-1087. maddeleri hükümleriyle düzenlenmiş bulunan **donatma iştirakinin** de tüzel kişiliği bulunmamakta beraber iflâsa tâbi olması, aynı Kanunu'nun 1084. maddesi gereğidir. Buna göre donatma iştiraki hakkında iflâsın açılmasıyla iştirak son bulur.

C. Tacir Olmadıkları Halde Özel Kanun Hükümleri Uyarınca İflâsa Tâbi Olanlar

- **Ticareti terk eden eski tacir**, İcra ve İflâs Kanunu'nun 44. maddesinin 2. fıkrası gereğince ticareti terk ettiğinin ilânından itibaren bir yıl içinde tabi olmaya devam eder.
- **Kollektif şirket ortakları**, ortak sıfatından ötürü tacir değildir. Kollektif şirket ortakları, şirket borçlarından ötürü TTK'nın 238/2 ve 240. maddeleri çerçevesinde iflâsa tâbidir. Bunların, şirket ortağı olmaları sebebiyle tacir sıfatları bulunmaz. **Komandit şirket ortakları** bakımından da kollektif şirket ortaklarına ilişkin açıklama geçerli olup, komanditer ortaklardan sermaye borcu olanların da iflâsa tabi olduğu kabul edilmelidir.
- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 110. maddesine göre, bir **bankanın yöneticilerinin ve denetçilerinin** kanuna aykırı karar ve işlemleriyle banka hakkında 71. madde hükümlerinin uygulanmasına neden olduklarının tespiti halinde, bankaya verdikleri zararlarla sınırlı olarak bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Fon Kurulu kararına istinaden ve Fon' un talebi üzerine doğrudan şahsen iflâslarına mahkemece karar verilebilecektir.
- İflâsa tabi şahsın hakkında iflâs yoluyla takip yapıldıktan sonra ölmüş olması halinde, alacaklının dilerse, takibi **terekeye karşı** devam ettirmek olanağına sahip bulunduğu (m. 53, II); ancak bunun bazı şartların varlığı halinde mümkün olduğu da ifade edilmelidir.

III. İFLÂS ORGANLARI

- **İflâsta asri resmi organlar**, icra dairesi, iflâs dairesi, icra mahkemesi, asliye ticaret mahkemesi ve Yargıtay'ın ilgili dairesidir. Cumhuriyet Savcılığı ve adalet müfettişleri ise tali resmi organlardır.
- Takipli iflâsta, iflâs takibi, alacaklının **icra dairesine** yaptığı takip talebi ile başlar. İflâs takip talebini alan icra dairesi, borçluya, bir iflâs ödeme emri gönderir. Borçlu ödeme emrine karşı itirazını icra dairesine yapar (m. 154, m.155, m.167, m.171, m. 172). Ödeme emrine karşı yapılan itirazların incelenmesi ve borçlu hakkında iflâsa karar verilmesi ticaret mahkemesinin görevidir.
- **Asliye ticaret mahkemesi** (6545 sayılı Kanun gereğince iflâs işlerinde toplu mahkeme olarak), iflâs prosedüründe asıl ve en önemli organ sayılır. Zira iflâs davası bu mahkemede açılır ve borçlu hakkında iflâs karar bu mahkemece verilir (m. 154, m.158, m.173, m. 174, m. 177).
- Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar **iflâs dairesi** bulunur (m. 2). İflâs dairesinin görevi, ticaret mahkemesinin borçlunun iflâsına karar vermesi ve bu kararın iflâs dairesine bildirilmesi ile başlar (m. 166).
- **İcra mahkemesi**, iflâs prosedürü içinde de görevlidir. Aynı şekilde **Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri** de iflâsın resmi organlarıdır.

- **İflâsın özel organları** İflâs bürosu, alacaklılar toplantısı ve iflâs idaresidir.
- Resmi organlar iflâs işleri ile ilgili olarak sürekli bir şekilde görevlidirler, her bir iş için ayrı ayrı oluşturulmazlar, özel organlar ise, her iflâs takibi için o iflâs takibine özgü olarak ayrı ayrı oluşturulan organlardır.
- **1. İflâs Bürosu:** Birinci alacaklılar toplantısına iflâs müdür veya yardımcılarında birisi başkanlık eder (m. 221, I, c. 1). Toplantıya başkanlık eden iflâs müdürü, alacaklı oldukları tercihen ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle ya da 68/b ve 150h maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı ya da temsilcileriyle birlikte bir İflâs bürosu oluşturur. İflâs bürosunun görevi, birinci alacaklılar toplantısında kullanılan oyların muteber olup olmayacağı hakkında ihtilafları halletmektir.

- **2. Alacaklılar Toplantısı:** Alacaklılar toplantısı birinci ve ikinci alacaklılar toplantısı olarak düzenlenmiştir.
 - **a. Birinci Alacaklılar Toplantısı** (m. 221- 225): Adi tasfiye ilânı ile alacaklılar toplantıya çağırılır. Alacaklıların, adi tasfiye ilânında belirtilen yer, gün ve saatte toplanmasına birinci alacaklılar toplantısı denir. Bu toplantıya iflâs müdürü veya yardımcısı başkanlık eder (m. 221, I). Birinci alacaklılar toplantısının en önemli görevi, iflâs idaresinin üye adaylarını seçmektir (m. 223, I). Bunun dışında iflâsın tasfiyesi için acele kararları verir (m. 224)
 - *2004 sayılı Kanununun 224 üncü maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir. “Alacaklılar toplanması, bilhassa müflisin sanat veya ticaretinin devamı, fabrikaları, imalathaneleri ve üretime yönelik sair yerleriyle mağazalarının, eşya depolarının, perakende satış dükkânlarının faaliyetlerine devam edip etmemesi, muallak davalar ve pazarlıkla satışlar hakkında müstacel kararlar verebilir.”*
 - **b. İkinci Alacaklılar Toplantısı** (m. 237- 240): İflâs idaresi alacaklıların incelemesini yapıp bitirdikten sonra, düzenlediği sıra cetvelini iflâs dairesine verir. Bunun üzerine sıra cetveli ilân edilir ve bu ilânla ikinci alacaklılar toplantısı için davet yapılır. Bu toplantıya kural olarak, alacakları tamamen reddedilmiş alacaklılar katılamaz. İkinci alacaklılar toplantısının yetkileri, birinci toplantıdan daha geniştir. İkinci alacaklılar toplantısı, iflâs idaresinin görevine devam edip etmeyeceğine karar verir ve bu konudaki teklifini icra mahkemesine bildirir. Ayrıca masanın menfaatine gördüğü diğer tüm hususlar hakkında da karar verir(m. 238, II).

- **3. İflâs idaresi** (m. 223, m. 226, m. 227): İflâs idaresi, birinci alacaklılar toplantısında gösterilen adaylar arasından icra mahkemesince seçilen üç kişiden oluşur. İflâs idaresi müflisin veya alacaklıların temsilcisi olmayıp, **iflâs masasının kanuni temsilcisidir** (m. 226, I).
- Masanın idaresi ve tasfiyesi için gerekli bütün işlemleri (dava açmak, açılmış davaları takip etmek, sözleşme yapmak vs.), iflâs idaresi, masa adına yapar. Tüm alacaklılar anlaşsalar dahi, iflâs masasını dışarıda iflâs idaresi temsil eder. İflâs idaresinin temel görevi, iflâs dairesinin denetimi altında iflâs masasını tasfiye etmektir (m. 223, II). İflâs idaresinin görevleri iflâs kapanıncaya kadar devam eder.
 - *2004 sayılı Kanunun **210 uncu maddesinin birinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiş ve ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.** “İflâs dairesi; müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkânlarını ve buna mümasil yerlerini, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılırsa ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder; aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürler.”*
 - *2004 sayılı Kanunun **227 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.**“İflâs idaresi, iflâs masasına kabul edilen alacaklılara, talepleri hâlinde iflâs tasfiyesinin seyri ile müteakip işlemlerin planı ve takvimi hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.”*

GENEL OLARAK İFLÂS SEBEPLERİ

- İflâs sebepleri, takipli ve takipsiz iflâs türleri bakımından farklılık gösterir.
- Gerek genel iflâs yolu gerekse kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluna başvurabilmek için alacaklının, borçludan **para alacağı bulunması** ve borçlunun **muaccel para veya teminat borcunu ödemiş olması** koşullarının arandığı ve bu şekli sebep dışında borçlunun sahip olduğu malvarlığının ve durumunun bir önemi olmadığı belirtilmelidir.
- Takipsiz iflâs bakımından ise, İİK m. 177'de 4 bent halinde alacaklının ve İİK m. 178 ve 179'da borçlunun talebi ile takipsiz iflâs sebepleri ortaya konulmuştur.

İFLÂS YOLLARI

İFLÂS SEBEPLERİ VE PROSEDÜRÜ

TAKİPLİ İFLÂS

Alacaklı önce icra dairesine başvurur ve borçluya karşı bir iflâs takibi yapar. Borçluya iflâs ödeme emri gönderilir. Borçlu borcunu ödemezse iflâs davası açılır.

GENEL İFLÂS YOLU (m. 155-166)

İflâs Takip Talebi (m. 58)

İflâs Ödeme Emri (m. 155)

KAMBIYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLÂS YOLU (m. 167, 171, 176b)

TAKİPSİZ (DOĞRUDAN DOĞRUYA) İFLÂS

Burada kanunun öngördüğü belirli sebeplerin varlığı halinde doğrudan ticaret mahkemesine başvurularak iflâs davası açılabilir.

ALACAKLININ TALEBİ İLE DOĞRUDAN İFLÂS (m. 177, 181)

BORÇLUNUN TALEBİ İLE DOĞRUDAN İFLÂS (m. 178, 179)

I. TAKİPLİ İFLÂS

• A. Takipli İflâsta Genel Olarak İflâs Sebepleri ve Süreç

Tacirler, kural olarak borçlarından ötürü iflâs yoluyla takip olunabilir. İflâs yoluna başvurulabilmesi için, **alacağın para veya teminat alacağı olması** gerektiği belirtilmelidir (m.42). Amme borcunun ödenmemesi sebebiyle de iflâs istenebilir.

İflâsta da, **önce rehne başvurma kuralı ve bunun istisnaları** geçerlidir. Alacağın kambiyo senedine dayandığı durumda, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile önce kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluna başvurulabilir.

Takipli iflâsta borçlunun iflâsına karar verilebilmesi için, önce alacaklının icra dairesine **takip talebi** ile başvurması ve borçluya **iflâs ödeme emri** göndertmesi gerekir.

Takipli iflâs yolu alacaklının alacağını dayandırdığı belgelere göre **genel iflâs yoluyla takip** ve **kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip** olarak ikiye ayrılır. Bu iki takip yolundan birine başvurabilmek için yukarıda açıklanan genel sebepler yeterli olup, ek bir sebebe veya şarta gerek yoktur.

Alacaklı, 58. maddeye göre iflâs takip talebi doldurur ve iflâs istediğini açıkça takip talebinde bildirir.

İflâs ödeme emrinde bulunması gerekenler ise 155. maddede sayılmıştır.

GENEL İFLÂS YOLU

(m. 155-166)

İflâs Takip Talebi (m. 58)

İflâs Ödeme Emri (m. 155)

Ödeme Emrine İtiraz

İflâs Davası Açılması ve
Muhafaza Tedbirleri

İflâsın Kesinleşmesi ve İlânı

Müdahale ve İtiraz

Depo Kararı Verilmesi

İFLÂS KARARI

Ödeme Emrine İtiraz Edilmemesi

Borçlu ödeme emrinin
tebliğinden itibaren 7
gün içinde ödeme
emrine itiraz etmez ise
ödeme emri kesinleşir.

**Borcun
Ödenmemesi**
(m. 156/I)

Borcun Ödenmesi
İflâs takibi son
bulur.

Ödeme emrine İtiraz Edilmesi

Borçlu 7 gün içinde ödeme
emrine itiraz ederse, iflâs
takibi durur. Burada itirazı
borca ve imzaya itiraz olarak
ayırmaya gerek yoktur.
İflâsta itirazın kaldırılması
için icra mahkemesine
başvurulmaz.

B. Genel İflâs Yoluyla Takip

Alacaklının borçludan para alacağı olması ve borcun muaccel olması yeterlidir. Bu yola başvurmak için alacaklının alacağını herhangi bir belgeye dayandırması şart değildir.

Haciz veya iflâs yoluyla takibe girişen alacaklı **bir defaya mahsus** olmak üzere seçtiği yolu terk ederek diğerine *harç ödemeksizin* başvurabilme olanağına sahiptir (m. 43).

Alacaklının **yetkili icra dairesine** başvurarak iflâs talep etmesi ile süreç başlar. Bunun üzerine **icra dairesi, borçluya iflâs ödeme emri** gönderir. **Yedi gün içinde** borçlunun borcunu ödemesi üzerine takip son bulur; borçlu **borcunu ödemezse** alacaklı, **yetkili ticaret mahkemesinden, iflâs davası açmak** suretiyle İflâsa karar verilmesini ister.

İflâs takibinde, **tacirin muamele merkezinin bulunduğu yer icra dairesi yetkilidir** (m. 154/1). Tüzel kişi tacirler bakımından, muamele merkezinin tespiti kolaydır. Gerçek kişi tacirler bakımından ise, ticaret siciline tescil ettirmiş olduğu işletme merkezinin bulunduğu yer, tacirin muamele merkezi için karinedir.

Kollektif ve komandit şirketlerin tacir olmayan ortakları aleyhine yapılacak olan İflâs takibinde, **ortakların yerleşim yeri** icra dairesi yetkilidir.

Merkezleri yurtdışında bulunan şirketlere karşı, **ülkemizde şubesinin bulunduğu yer**, birden fazla şubesi varsa merkez şubenin olduğu yer icra dairesi yetkilidir (İİK m. 154/2).

- Borçlu, iflâs ödeme emrine itiraz süresi içinde, **yetkiye itiraz** edebilir. Yetki itirazının kaldırılması da iflâs davası ile ticaret mahkemesinden istenecektir. Ticaret mahkemesi önce yetki itirazını inceler, yerinde görmezse, yetki itirazını reddederek iflâs davasının esası hakkında incelemeye geçer. Yetki itirazını yerinde bulursa, davayı icra dairesinin yetkisizliğinden dolayı reddeder. Alacaklı bu ret kararının kesinleşmesinden sonra **iki hafta içinde yetkili icra dairesine başvurarak** borçluya yeni bir iflâs ödeme emri göndertir.
- Borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir. Bu itiraz dilekçe ile olur. Borçlunun itirazı üzerine takip durur (m.156/3).
- İflâs ödeme emrine karşı da, genel haciz yolu ile takipteki itiraz sebeplerine göre itiraz edilebilir. Ayrıca borçlu, İflâsa tabi kimselerden değilse, bunu da itiraz sebebi olarak ileri sürmelidir.
- İtirazın bertaraf edilmesi için başvurulacak olan mercii, asliye ticaret mahkemesidir. Bu nedenle borçlunun itiraz sebepleri ile bağlı olmasına ilişkin kurallar burada geçerli değildir.

İflâs Davası

- İflâs yolu ile takipte, borçlunun itirazı üzerine duran takibe devam etmek isteyen alacaklının, itirazın kaldırılması ve iflâsa karar verilmesi için **borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iflâs davası** açması gerekir. Bu mahkemenin **yetkisi kamu düzenine** ilişkindir.
- Alacaklı bu davayı, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren **1 yıl içinde** açmalıdır.
- **Borçlunun iflâs ödeme emrine itiraz etmemiş olması halinde alacaklı,** ödeme emri tebliğinden itibaren bir yıl içinde (m. 156/IV), ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun ödeme emrine itiraz etmediğini bildirip iflâsına karar verilmesini isteyebilir.
- Borçlu, iflâs ödeme emrine itiraz etmemiş ve borcunu da ödemiş ise, ticaret mahkemesi alacaklının gerçekten alacaklı olup olmadığını incelemeyiz. Bu halde mahkeme sadece borçlunun ödeme emrine itiraz edip etmediğini, yani takibin kesinleşip kesinleşmediğini araştırır. Takip kesinleşmiş ise mahkeme iflâs talebini ilân eder (m. 158/I).

- **Borçlunun ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde alacaklı**, borçlunun itirazının kaldırılarak iflâsına karar verilmesini asliye ticaret mahkemesinden talep eder (m. 156/III).
- İflâs davasının, borçluya ödeme emri tebliğinden itibaren **1 yıl içinde** açılması gerekir (m. 156/IV). Bu süre hak düşürücü niteliktedir.
- İflâs kararı verilinceye dek, alacaklı iflâs davasını geri alabilir. Ancak bu durumda borçlunun rızası aranır. İflâsa karar verildikten sonra ise, borçlunun rızası olsa bile, davanın geri alınabilmesi mümkün değildir. Alacaklı iflâs davasını geri almışsa, bir ay geçmedikçe davasını yeniden açamayacaktır (m. 157).
- İflâs davasının açıldığı asliye ticaret mahkemesi, icra dairesinden takip dosyasını getirtir ve öncelikle alacaklıların menfaatlerinin korunması bakımından gerekli muhafaza tedbirlerine karar verebilir (m. 159/I). Muhafaza tedbirlerine karar verilmesi için mutlaka alacaklının talebi gerekmez, mahkeme kendiliğinden de gerekli gördüğü takdirde muhafaza tedbirlerine karar verebilir.
- İflâs davası, basit yargılama usulü ile duruşmalı olarak görülür (m. 158/II).
- Borçlu, ödeme emrine itiraz etmiş ise, mahkeme **öncelikle itirazın kaldırılması** talebini inceleyip karara bağlar. **Burada itirazın kaldırılması genel hükümlere göre gerçekleşir.**

- İtirazın kaldırılması ile takip kesinleşir ve bu durum m. 166/II'deki usûlle ilân edilir.
- Bunun üzerine diğer alacaklılar, **ilân tarihinden itibaren on beş gün içinde davaya müdahale ve itiraz** ederek, iflâs gerektiren bir durum olmadığını ileri sürüp, mahkemeden iflâs davasının reddedilmesini isteyebilir.
- İflâs kararının verilmesiyle, daha önce alacaklılar tarafından başlatılmış olan. **haciz yoluyla takipler duracaktır** (m. 193, I) ve duran bu takipler, **iflâs kararının kesinleşmesi ile düşecektir** (m. 193, II).
- İlân üzerine diğer alacaklılar davaya müdahale ve itirazda bulunmazlar ya da ileri sürdükleri itirazlar yerinde görülmezse, ticaret mahkemesi depo kararı verecektir.

- **Depo Kararı:** iflâs talebinin ilânı üzerine diğer alacaklılar davaya müdahale ve itirazda bulunabilir. Eğer bu söz konusu olmamış veya yapılmış müdahale ve itirazlar sonuç vermemişse, mahkeme yedi gün içinde takip konusu borcun fâiz ve giderleriyle birlikte ödenmesini veya mahkeme veznesine depo edilmesini, borçluya veya iflâs davasında kendisini temsil etmiş olan vekiline, dava vicahta devam ediyorsa duruşmada, aksi takdirde tebliğ ile bildirir.
- Depo karar, iflâsın önlenebilmesi için borçluya tanınmış *son* fırsattır.
- Borçlu, depo kararının gereğini yerine getirerek, iflâs davasının reddini sağlayabilir. Depo emrine ilişkin tebligatta depo kararına esas borcun ödenmemesi halinde iflâsa karar verileceği ihtarının da yazılması gerekir. Gereğini yedi gün içinde yerine getirmeyen borçlu hakkında, mahkemece, gelecek ilk oturumda iflâsa karar verilir (m. 158, II son c.).

- **Masrafların Peşin Verilmesi:** İflâs yoluyla takipte, borçlu ödeme emrine itiraz etse de etmese de, iflâsa karar verilmesi talebiyle asliye ticaret mahkemesine başvuran alacaklıdan, birinci alacaklılar toplantısına kadar olan masrafları ve iflâs kararına karşı kanun yollarına başvurunun gerektirdiği tüm tebliğ giderlerini peşin olarak yatırması istenir. Bunlar yatırılmadıkça ticaret mahkemesi, borçlunun iflâsına karar veremez (m. 160).
- **İflâs Kararı Öncesindeki Muhafaza Tedbirleri:** Borçlunun, ödeme emrine itiraz etmemiş olması halinde, alacaklının iflâs talebini inceleyen mahkeme, alacaklının talebi üzerine mutlaka muhafaza tedbirlerine karar vermek zorundadır (m. 159, I).
 - ❖ Borçlunun iflâsını talep eden alacaklı isterse, mahkeme **borçlunun mallarının defterinin tutulmasına** karar verebilir. Defter, iflâs dairesince tutulur (m. 161). Borçlu, kendisi ve ailesinin idaresi (geçimi) için iflâs müdürünce bırakılan mallar dışındaki deftere kaydedilmiş olan malları aynen ya da istenildiği zamanki değerleriyle iflâs dairesine veya iflâs idaresine vermek zorundadır (m. 162).
 - ❖ Ticaret mahkemesi, borçlunun depo ve mağazalarının mühürlenmesi, taşınırın yediemine teslim edilmesi, tapuya taşınmazlar için devir yasağı şerhi konması gibi diğer muhafaza tedbirlerine de karar verebilir. Ticaret mahkemesinin karar verdiği muhafaza tedbirleri, iflâs dairesince yerine getirilir (m. 159, I, c. son).

İflâs Kararı

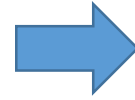
- Ticaret mahkemesi, yedi gün içinde depo kararının gereğini yerine getirmeyen borçlu hakkında **izleyen ilk oturumda iflâs kararı** verir (m. 158, II, c. son).
- Borçlunun iflâsına mahkemece karar verildiği an, iflâs açılmış olur (m. 165,I). İflâs kararının verildiği an, borçlu "**müflis**" sıfatını alır.
- İflâs kararının verildiği an son derece önemli olup, Kanun bu ana bazı hukuki sonuçlar bağlanmıştır; İflâs açıldığı anda, borçluya ait haczi kabil tüm mal ve haklar nerede ve kimin elinde olursa olsun bir **masa** oluşturur (m. 184, I).
- İflâs kararında iflâsın açılma anı, **yıl, ay, gün, saat ve dakika** olarak gösterilir (m. 165)
- İflâs kararının verilmesinden yani iflâsın açılması anından sonra alacaklının davasından feragat etmesinin (m. 165, II) veya müflisin, iflâs davasını açmış olan alacaklısının alacağını faiz ve masraflarıyla tamamen ödemiş olmasının, iflâs sürecine bir etkisi yoktur.
- İflâs kararı veren ticaret mahkemesi, kararını, derhal yargı çevresi içindeki **iflâs dairesine gönderir** (m. 166, I). İflâs dairesi, iflâs kararını **ilân** eder ve gerekli yerlere bildirir (m. 166, II). İflâs talebinin kabul veya reddi konusundaki ticaret mahkemesi kararları kendiliğinden taraflara tebliğ olunur (m. 160/son).
- Bu kararlara karşı kanun yoluna başvurulabilir. İflâs kararına karşı kanun yoluna başvurulması, İflâsın ilânına ve İflâs masasının teşkiline engel değildir. Sadece **ikinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararı kesinleşmedikçe yapılamaz** (m. 164, II).

KAMBIYO SENETLERİNE ÖZGÜ İFLÂS

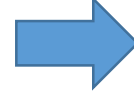
- ❖ Kambiyo senetlerine dayanan bir alacak, rehin ile güvence altına alınmış olsa bile doğrudan kambiyo senetlerine özgü iflâs yolu ile takip edilebilir (m. 45/II).
- ❖ Bu takip yolundaki yetkili icra dairesi, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer icra dairesidir (m. 154)

Takip Talebi (m. 167)

İcra müdürü takip talebine kambiyo senedinin eklenip eklenmediğini, eklenen senedin niteliğini ve vadesini re'sen dikkate alır.

Ödeme Emri (m. 171)

Ödeme Emrine Karşı İtiraz ve Şikâyet (m. 172)

Şikâyet için; sebep ayrımı yapılmaksızın 5 günlük süre.
İtiraz için; tebellüğ tarihinden itibaren 5 gün içinde icra dairesine dilekçe ile.
Borçlunun ödeme emrine itirazda sebep bildirme zorunluluğu yoktur.

İFLÂS DAVASI

Ödeme
emrine itiraz
veya şikâyette
bulunulmamış
ise
(m. 173)

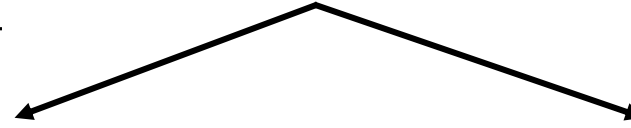
Ödeme
emrine itiraz
ve şikâyette
bulunulmuş
ise
(m. 174, 176)

TAKİPSİZ (DOĞRUDAN) İFLÂS

- Bu takip yolunda alacaklının borçluya karşı iflâs isteyebilmesi için takip talebinde bulunmasına gerek yoktur.
- Doğrudan iflâs yoluna başvurabilmek için, sadece para alacağının olması yeterli değildir; aynı zamanda belirli iflâs sebepleri de mevcut olmalıdır.
- Doğrudan iflâsta depo kararına ilişkin hükümler uygulanmaz.
- iflâs kararının iflâs dairesi ile gerekli yerlere bildirilmesi ve ilânı genel iflâs yolundaki gibidir.

Alacaklının Talebi İle Doğrudan iflâs Sebepleri (m. 177)

1. Borçlunun Yerleşim Yerinin Belli Olmaması
2. Borçlunun Taahhütlerinden Kurtulmak Amacıyla Kaçması
3. Borçlunun Alacaklının Haklarını İhlal Eden Hileli Davranışlarda Bulunması
4. Borçlunun Haciz Sırasında Mallarını Saklaması
5. Borçlunun Ödemelerini Tatil Etmesi
6. Konkordatonun tasdik edilmemesi (m. 308)*
7. İlama Dayanan Alacağın Ödenmemesi
8. Kollektif ve Komandit Şirket Ortaklarının Durumu (TTK m. 238 vd.)

Borçlunun Talebi ile Doğrudan iflâs Sebepleri (m. 178, 179)

1. Borçlunun Kendi iflâsını İstemesi (İhtiyari iflâs Sebebi)
2. Borçlunun iflâsını İstemesinin Zorunlu Olduğu Haller
 - m. 178/III.
 - **Sermaye şirketleri ve Kooperatifler için; m. 179.**

İFLÂSIN HUKUKÎ SONUÇLARI

• MÜFLİS (BORÇLU) BAKIMINDAN SONUÇLARI

❖ Özel hukuk bakımından:

- İflâsın açılması ile müflisin haczedilen mal ve hakları bir topluluk oluşturur ve buna iflâs masası denir (m.184/1). Müflisin iflâs masasına giren malları ve hakları üzerindeki tasarruf yetkisi sınırlanmış olur.
- İflâsta masa malları üzerindeki tasarruf yetkisini, masanın kanunî temsilcisi olarak iflâs idaresi (m.226/1) kullanır. İflâs açıldıktan sonra, müflisin masaya dahil olan mal ve haklar üzerindeki her türlü tasarrufu iflâs masasına karşı geçersizdir. Burada geçersiz olan tasarruflar, masanın mevcudunu azaltıcı nitelikte olanlardır. Ayrıca müflis tasarruf işlemlerini yapamamakla birlikte, borçlandırıcı işlemler yapabilir. Ancak bu sözleşmeden doğan borcunu yerine getirerek malı teslim edemez.
- İflâs idaresi, müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkanlarını ve buna mümasil yerlerini, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılırsa ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder, aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürler (m.210). Kapatılıp mühürlenmiş yerlerin üzerinde rehin bulunmasa dahi, ilk alacaklılar toplanması tarafından uygun bulunması halinde iflâs idaresince derhal satışı yapılır (m.185/4).

- İflâsın açılması, borçlunun rehnedilmiş taşınırları ile teminat altına alınmış alacakların muaccel hale gelmesi sonucunu yaratırken; borçlunun taşınmaz rehni ile teminat altına alınmış alacaklar ise, iflâsın açılmasıyla muaccel hale gelmez (m.195/1). Masaya giren rehinli mallar, iflâs idaresi tarafından en uygun ve en yakın zamanda paraya çevrilir. Paraya çevrilen rehinli malın bedelinden muhafaza ve satış masrafları çıkarıldıktan sonra rehinli alacaklının alacağı ödenir. Rehlinli mal bedeli, rehinli alacaklının alacağını tam olarak karşılamayacak olursa, bakiye alacak miktarı teminatsız olup normal iflâs alacağı olarak masaya kaydedilir ve garameye girer.
- İflâsta, özellikle iflâs ilanından sonra yapılan tasarruflar bakımından üçüncü kişilerin iyi niyetinin bir önemi yoktur, bu işlemler masaya karşı mutlak olarak geçersizdir. Ancak iflâsın açılması ile iflâsın ilanı arasında geçen dönemde, istisnaî üç durumda Kanun üçüncü kişilerin iyiniyetini korumuştur (bkz. m. 190/2, m. 191, m. 192).
- İflâsın açılmasından önce müflise karşı başlamış olan takipler iflâsın açılması ile kural olarak durur ve iflâsın kesinleşmesi ile de düşer. Ayrıca iflâs tasfiyesi sırasında müflise karşı yeni takip yapılamaz. Ancak rehlin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplerle, tahliyeye ve borçlunun şahsına ilişkin takipler devam eder. Bunun gibi iflâstan sonra da rehin sahibi alacaklı istediği takdirde masaya karşı rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapabilir (m. 185/1).
- Takip yapma yasağı, iflâs alacaklıları için geçerlidir. Bunun dışında, masa alacaklıları, tasfiye sırasında masaya, yani iflâs idaresine karşı haciz yolu ile takip yapabilirler. Ayrıca, müflisin iflâstan sonra doğmuş ve bu sebeple masadan istenemeyen borçlarından dolayı da müflise karşı haciz yolu ile takip yapılabilir ve özellikle müflisin emeği ile elde ettiği geliri yani ücreti haczedilebilir.

- Müflis tarafından iflâstan önce başlatılmış takiplere iflastan sonra, iflâs masası tarafından devam edilir.
- Müflisin gerek davacı gerek davalı olarak taraf olduğu, iflâstan önce açılmış ve halen derdest olan, iflâs masasına giren mal ve haklara ilişkin hukuk davaları iflâsın açılması ile durur. Duran davalara ancak ikinci alacaklılar toplanmasından on gün sonra devam edilebilir. Ancak gerek işin acele olması, gerek dava konusunun niteliği dikkate alınarak Kanun bazı davaların durmayacağını öngörmüştür (m.194/1). Duran davalar bakımından zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemeyecektir.

❖ Kamu hukuku bakımından:

- Adî iflâsta iflâs, müflisin kusuruna dayanmamaktadır, bu nedenle müflise ceza verilmez. Ancak iflâs tasfiyesi tamamlandıktan sonra da borçlunun müflis sıfatı devam eder ve kamu hukuku bakımından bazı sonuçlar doğar. Örneğin, iflâs eden kimse banka yöneticisi, Sermaye Piyasası Kanunu'na göre aracı kurum yöneticisi, avukat, noter olamaz. Bu işlerin yapılabilmesi için itibarının yerine getirilmiş olması gerekir (m.314).
- Şartları mevcutsa, taksirli veya hileli iflâstan dolayı müflisin cezalandırılmasına, borçlunun kendi isteğiyle iflas etmiş olmasının ya da iflâsın kaldırılmış olmasının bir etkisi yoktur. İflâsın kaldırılması, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması bakımından önemli olabilir.

- Taksirli iflâsta, müflisin kusuru vardır ancak hile düzeyinde değildir (TCK m. 162).
- İcra İflâs Kanunu, hileli iflâs için genel bir tanım vererek örnek olarak bazı hileli iflâs hallerini de saymışken; 5237 sayılı TCK, eski ceza kanununun aksine suçun tanımını da yapmıştır. Malvarlığını eksiltmeye yönelik tasarruflarda bulunmak bu suçun maddi unsurunu oluşturur. Failin iflâs etmesi, bu suç için bir objektif cezalandırılabilme şartı niteliği taşır.
- Hileli iflâs suçundan mahkûmiyetin yasal sonuçlarından olan hak yoksunluklarının Adli Sicil Kanunu'nun yasaklanmış hakların geri verilmesine dair hükümleri (m.13/A) çerçevesinde kaldırılması ve yasaklanmış hakların tekrar kullanılması mümkündür. Aynı zamanda İcra ve İflâs Kanunu'nun itibarın iadesiyle ilgili 312. madde hükmü gereği de sağlanmış olmalıdır.
- Adî müflis ve taksirli müflis ise, İcra İflâs Kanunu'nun 313 ve 314. maddeleri hükümleri çerçevesinde itibarın iadesinin, iflâsa karar veren asliye ticaret mahkemesinden talep edildiği görülmektedir.

• ALACAKLILAR BAKIMINDAN HUKUKÎ SONUÇLARI

- İflâsın açılması ile henüz vadesi gelmemiş olan alacaklar da, iflâs kararı ile birlikte talep edilebilir hale gelir. İflâsın açılması gününe kadar işlemiş olan faiz ve takip masrafları ana paraya eklenerek iflâs masasına yazdırılır.
- İflâs kararı ile müflisin faizli borçlarına faiz işlemesi durmaz. Uygulanacak olan faiz oranı, ticari olmayan işlere uygulanan yasal faiz oranıdır.
- Alacağı taliki bir şarta veya belirsiz bir vadeye bağlı bulunan alacaklılar da alacaklarını iflâs masasına kaydettirebilirler. Tasfiye sonunda bu alacaklar için ayrılan pay, ancak şartın gerçekleşmesi veya belirsiz olan vadenin gelmesi halinde ödenebilir.
- Alacaklılar arası eşitlik ilkesi gereği, para alacağı dışındaki alacaklar, iflâsın açılması ile birlikte konusu olan şeyin iflâs kararı tarihindeki değeri kadar para alacağına dönüşür ve masaya para alacağı olarak yazılır. Ancak iflâs idaresi, masa menfaatine uygun görürse konusu para olmayan alacakları bir iflâs alacağı olarak ödemek yerine, aynen ifa etmeyi tercih edebilir. Bu durumda alacaklı talep ederse iflâs idaresi teminat vermek zorundadır.

- Kural olarak iflâsın açılmasının takas hakkı üzerinde bir etkisi yoktur. Bu imkan iflâsta alacaklılar arasındaki eşitliği bozmaması ve kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi için sınırlandırılmıştır. Buna göre, müflisin borçlusu, iflâs açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olursa; müflisin alacaklısı, iflâs açıldıktan sonra müflisin veya masanın borçlusu olursa; alacaklının alacağı, hamiline yazılı bir senede dayanıyorsa takas mümkün değildir. Ayrıca anonim, limited şirketler ile kooperatiflerin iflâsında, esas sözleşmeye göre ödenmesi gereken hisse senedi bedellerinin ödenmemiş olan kısmı veya konulması taahhüt edildiği halde konulmamış sermaye borcu, bu şirketlerden olan alacaklarla takas edilemez.

- Müflisin kefil olduğu borçlar vadeleri gelmese bile alacak olarak masaya kaydedilir.
- Bir borcu birlikte taahhüt edenler aynı zamanda iflas eder, yani bu kişilerin iflâs tasfiyeleri aynı zamana denk gelirse, alacaklılar alacaklarının tamamını müflislerden her birinin masasından isteyebilirler.
- Bir kollektif şirket ile ortaklarından birisinin iflâs tasfiyeleri, aynı zamana denk gelirse şirket alacaklıları bütün alacaklılarını şirketin iflâs masası yanında ortağın masasına da kaydettirirler. Şirket iflâs etmediği halde, sadece ortaklardan birisi iflâs ederse şirketin alacaklıları, alacaklarının tamamını bu iflâs masasına yazdırırlar.

- İflâs idaresi hazırlayacağı sıra cetvelinde, öncelik sonralık ilişkisi bakımından şu esasları dikkate alır: Öncelikle alacakları rehinli olan alacaklılara ödeme yapılır. Birden fazla rehinli alacaklı arasındaki sıra ilişkisi TMK hükümleri çerçevesinde belirlenir. Bunlardan sonra, eşya veya taşınmazın aynından doğan vergi alacakları, rehinli malın muhafaza ve satış giderleri, varsa gemi alacaklısının hakları, TMK m. 865 ve 867. maddelerinden doğan alacaklar ödenir. Daha sonra artan para masaya kalır ve adî alacaklar ödenir ama bunlardan da önce iflâs masrafları ve masa borçları ödenir. Geriye kalan para 206. maddedeki hükme göre dağıtılır.
- Bir sıradaki alacakların tamamı ödenmeden alt sıradaki alacaklılara ödeme yapılamaz. Aynı sırada yer alan alacaklılar arasında ise alacakları oranında paylaşılma esası geçerlidir (m. 207).

İFLÂS TASFİYESİ

- İflâs tasfiyesine ilişkin ilk işlemlerin başlayabilmesi ve ikinci alacaklılar toplantısına kadar bu işlemlerin yürütülebilmesi için iflâs kararının kesinleşmesine gerek yoktur (m. 164/2).
- İflâs tasfiyesini özel iflâs organları yürütür. İflâs tasfiyesini yapıp tamamlamak iflâs idaresinin ve alacaklılar toplanmasının işidir. Tasfiye, iflâs masasının oluşturulması, masanın idaresi, masa mallarının paraya çevrilmesi ve paraların paylaşılması aşamalarından oluşmaktadır.

MASANIN TEŞKİLİ VE TASFİYE ŞEKLİNİN BELİRLENMESİ

- İflâsın açılmasıyla müflisin haczedilebilen tüm mal ve haklarının oluşturduğu topluluğa iflas masası denir.
- İflâsın açıldığı zaman müflisin malvarlığına dahil olan ve haczedilebilen tüm mal, alacak ve hakları nerede bulunursa bulunsun iflâs masasına girer. Üzerinde rehin tesis edilmiş malları da iflâs masasına dahil olur ancak bu mallar üzerinde rehin hakkı sahibinin bir rüçhan hakkı bulunmaktadır.
- Borçlunun iflâstan önce haczedilmiş olan mal ve hakları da iflâs masasına girer, haciz koyduranın bir rüçhan hakkı yoktur. Ancak hacizli mal, iflâsın açılmasından önce paraya çevrilmiş ise satış bedeli masaya girmez, önce alacaklıya ödeme yapılır kalan olursa masaya girer. Satış parası alacağı karşılılamaya yetmezse icra müdürü bir aciz vesikası verir ve alacaklılar bununla iflas masasından alacaklarını ister.
- İflâs masasına sadece borçluya ait mal ve haklar girer, üçüncü kişiye ait mal ve haklar iflâs masasına girmişse bunların sahibine verilmesi gerekir. Eğer geri verilmezse üçüncü kişi iflas masasına istihkak davası açabilir (m.228).

- İflâs masasının oluşmasından sonra tasfiyenin sonuna kadar, iflâs masası tarafından yapılan işlemlerden doğan alacaklar da masadan, hatta iflâs alacaklarından önce istenebilir. Bu alacaklara masa alacağı denir. Masa alacakları öncelikle ödenir.

Masanın Teşkili Bakımından Yapılacak İşlemler:

- Masanın teşkili için önce, iflâs kararı kendisine bildirilen iflâs dairesi, hemen müflise ait mal ve hakların bir defterini tutar ve bunların muhafazası için gerekli tedbirleri alır, başka yerdeki malları için o yer iflâs dairesine istinabe eder (m. 208).
- Bu deftere iflâs masasına giren mal ve haklar yazılır. Ayrıca, müflisin haczi caiz olmayan malları da deftere yazılır. Bunun yanında üçüncü kişilere ait gösterilmiş mallar ile üçüncü kişiler tarafından hak iddia edilen mallar da bu deftere yazılır (m. 212,213).
- İflâs dairesi, bu defteri doğruluğu ve noksanlığı hakkında beyanda bulunması için müflise gönderir ve cevabı da deftere geçirilir, altı imza ettirilir. Defter bir tedbir niteliğindedir ve üçüncü kişilere bir etkisi yoktur.

❖ TASFİYE ŞEKLİNİN BELİRLENMESİ

Masa mallarının defterinin tutulmasından sonra malların defterde gösterilen kıymetlerine göre üç ihtimal ortaya çıkar: Masaya ait hiç mal bulunamadığından, iflâs tasfiyesi tatil edilir (m. 217) veya defteri tutulan malların bedeli adî tasfiye masraflarını karşılamayacağından basit tasfiye usulüne gidilir (m.218) ya da defteri tutulan malların bedeli adî tasfiye masraflarını karşılayacağından adî tasfiye yoluna gidilir (m. 219). İflas dairesi, iflâs kararının kendisine tebliğinden itibaren en geç iki ay içinde tasfiyenin şekline karar vermek zorundadır.

1- İFLAS TASFİYESİNİN TATİLİ

Masaya ait haczi kabil malın bulunamaması durumunda iflâs dairesi iflâs tasfiyesinin tatiline karar verir ve bunu ilan eder. Bu ilanda, alacaklılar tarafından otuz gün içinde iflasa ilişkin işlemlerin yürütülmesinin devamı istenmediği ve gideri peşin verilmediği takdirde iflasın kapatılacağı ihtarı yer alır. Bu ihtarın gereği yerine getirilmezse iflâsın kapatılmasına karar verilir ve bu da ilan edilir.

2- BASİT TASFİYE (m. 218)

Defteri tutulan masa mallarının bedelinin adî tasfiye giderlerini karşılayamayacağı anlaşılırsa iflâs dairesi, iflâsın basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilmesine karar verir ve bu durum ilân edilir. Bu ilan üzerine alacaklılardan biri giderini peşin vermek suretiyle tasfiyenin adî tasfiye usulü ile yapılmasını isterse, tasfiye adî tasfiye usulüne göre yapılır.

Adî tasfiye usulüne başlanmış olmakla birlikte, tasfiye altı ay içinde bitirilmezse, alacaklılar basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar verebilirler.

Basit tasfiye, basit ve kısa bir tasfiye usulüdür.

- İflâs idaresi oluşturulmaz, onun görevini iflas dairesi yapar.
- Alacaklılar toplantısı yoktur, iflas dairesi alacaklıları toplantıya çağırabilir.
- İflas dairesi burada da sıra cetveli ve pay cetveli yapar, alacaklarını tam olarak alamayanlara aciz belgesi verir.
- Basit tasfiyeye niteliğine aykırı düşmedikçe adî tasfiyeye ilişkin hükümler uygulanır. Basit tasfiye bitince iflâs dairesi, ticaret mahkemesine son bir rapor verir ve bunun üzerine mahkeme iflâsın kapanmasına karar verir ve bu karar ilan edilir (m. 218/4).

3- ADÎ TASFİYE

Adî tasfiyeye bir ilân ile başlanır ve bu ilân iflâs dairesinin adî tasfiyeye karar vermesinden itibaren on gün içinde yapılır. Adî tasfiye şu aşamalardan oluşur:

1. Birinci alacaklılar toplantısının yapılması,
2. İflâs idaresinin seçilmesi,
3. Masa alacaklarının tahsili ve acele hallerde satış yapılması
4. İstihkak iddiaları hakkında karar verilmesi,
5. İflâs alacaklarının incelenmesi,
6. Sıra cetvelinin düzenlenmesi,
7. İkinci alacaklılar toplantısı,
8. Masa mallarının satışı ve paraların paylaşılması.

İflâs masasının idaresi dönemi, masanın teşkili ve adî tasfiyenin ilanı ile başlayıp, masa mallarının satışına kadar geçen dönemde yapılan tasfiye işlemlerini kapsar. Bu aşamaya kadar görevli organ iflas dairesidir. Burada görevli organlar ise alacaklılar toplantısı ile iflâs idaresidir.

A. BİRİNCİ ALACAKLILAR TOPLANTISI

İflas dairesi tasfiyenin şekline ilişkin ilanında, alacaklıları on gün içinde toplantıya çağırır. Bu toplantıya alacaklı olduğu iddiasındaki herkes katılabilir. Bu toplantıya birinci alacaklılar toplantısı veya toplanması denilir. Bu toplantının temel fonksiyonu, iflâs idaresine aday göstermek ve acele hallerde satışa veya ticari işletmenin devamına karar vermektir.

Toplantıya icra müdür veya yardımcılarında biri başkanlık eder. Müdür, alacaklı oldukları belli belgelerle sabit olan alacaklılar arasında bir iflas bürosu oluşturur. Toplantıya katılacak ve oy kullanacak alacaklıları bu büro belirler. Büronun işlemlerine karşı ilgililer şikayet yoluna başvurabilirler.

Alacaklılar toplantısının kararlarına karşı alacaklılar yedi gün içinde şikayet yoluna başvurabilirler.

B. İFLÂS İDARESİ

İflâs idaresi, birinci alacaklılar toplantısı tarafından belirlenen adaylar arasından icra mahkemesi tarafından seçilir.

İflâs dairesinin denetimi altındadır. İflâs dairesi, iflas idaresinin kararlarına karşı icra mahkemesine şikayet yoluna başvurabilir.

İflâs idaresi kararlarını çoğunlukla alır. Karar alınamaması halinde, iflâs dairesi müdürünün oyu doğrultusunda karar alınır.

İflâs idaresi, masanın kanunî mümessili olan ve tüzel kişiliği bulunmayan bir organdır.

İflâs idaresi, alacakların mevcut olup olmadığını incelemesi yanında, bu alacaklar mevcut ise imtiyazlı alacak olup olmadığını ve imtiyazlı ise sırasını da tespit eder. Alacağı reddedilen veya başkasının kabul edilen alacağına ya da sırasına karşı koymak isteyen alacaklı, on beş gün içinde asliye ticaret mahkemesinde sıra cetveline itiraz davası açabilir. Kendi sırasına karşı koymak isteyen alacaklı ise, bunu şikayet ile icra mahkemesine bildirmelidir.

C. İFLÂSTA İSTİHKAK DAVALARI

Üçüncü kişiler, bir malın kendilerine ait olduğunu ileri sürerse, bu istihkak iddia edilen malın kendilerine verilip verilmeyeceğine iflâs idaresi karar verir. İflâs idaresi, istihkak iddiasını reddederse üçüncü kişiye icra mahkemesinde dava açması için yedi günlük süre verilir. Bu süre içinde dava açılmazsa, üçüncü kişi masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır. İcra mahkemesi istihkak iddiasını genel hükümlere göre inceler.

İstihkak iddia edilen mal üçüncü kişinin elindeyse bu mal üçüncü kişiden alınmaz, fakat deftere yazılır (m. 212). Bundan sonra iflâs idaresinin üçüncü kişiye karşı dava açması gerekir. Bu dava genel mahkemelerde açılır.

D. MASA ALACAKLARININ TAHSİLİ VE ACELE HALLERDE SATIŞ

İflâs idaresi, masanın vadesi gelmiş alacakları ödenmezse bunları tahsil eder, gerekirse dava açar ve takip yapar. İflâs masasına giren mallar, ikinci alacaklılar toplantısından sonra satılır. Ancak bazı malların satışının bu zaman kadar beklenmesi masanın zararına olarsa bu mallar önceden satılır. Bu durumda iflâs idaresi gerekirse bu malları pazarlık yoluyla da satabilir.

Rehinli malların satılması ise İİK m. 185 hükmüne tabidir.

E. İFLÂS ALACAKLARININ İNCELENMESİ

Alacakların kaydı için 219. maddeye göre yapılan ilandan sonra alacaklılar alacaklarını bir aylık süre içinde iflâs masasına yazdıracaktır. Tapu siciline kayıtlı bulunan alacaklar, kayıt için iflâs masasına yazdırılmasa bile, işlemiş faizle masaya kabul edilir. İflas idaresi müflisin de bu alacak ve istihkak iddiaları hakkındaki görüşünü alır ancak müflisin söyledikleri ile bağılı olmaksızın yaptığı inceleme sonunda red veya kabul kararı verir.

F. SIRA CETVELİNİN DÜZENLENMESİ

Alacakların kaydı için ilanda belirtilen sürenin sona ermesinden ve iflas idaresinin seçilmesinden itibaren iki ay içinde iflas idaresi sıra cetveli düzenleyecektir. Zorunlu hallerde, iki aylık sürenin dolmasından önce, iflas idaresi icra mahkemesine başvurarak sürenin uzatılmasını isteyebilir. Bu süre içinde de sıra cetveli düzenlenmezse iflâs dairesi durumu icra mahkemesine bildirir ve bunun üzerine iflas idaresi üyelerinin görevlerine son verilir.

Sıra cetvelinde hangi alacakların kabul edildiği hangi alacakların reddedildiği gerekçeli olarak gösterilir.

İflas idaresi alacakların sırasını 206. ve 207. maddedeki sıraya göre belirler. İflas idaresi, hazırladığı sıra cetvelini iflas dairesine verir, ayrıca alacaklıları 166. maddenin ikinci fıkrasındaki usule göre yapılacak ilanla haberdar eder. İddialarının tamamı veya bir kısmı kabul edilmeyen ya da istenilen sıraya kabul edilmeyen alacaklılara doğrudan haber verilir.

G. GEÇ BİLDİRİLEN ALACAKLAR

İlanda gösterilen süre içinde alacaklarını yazdırmamış alacaklılar, iflâs kapanıncaya kadar başvurabilirler. Sıra cetveli kesinleştikten sonra bir alacaklı başvurursa iflas idaresi, bu alacağı da müflisin görüşünü alıp inceler, kabul veya red kararı verir. Geç bildirilen alacak kabul edilirse, sıra cetveli tekrar düzenlenir ve ilan edilir.

H. İKİNCİ ALACAKLILAR TOPLANTISI

Sıra cetvelinin ilan edilmesinden sonra, iflas idaresi ikinci alacaklılar toplantısı için alacaklıları davet eder. Görevleri birinci alacaklılar toplantısına göre daha geniştir. Bunun nedeni ikinci alacaklılar toplantısına, iflas idaresi tarafından kabul edilen alacaklıların katılabilmesidir.

Alacaklıların toplanması mümkün olmazsa veya karar nisabı oluşmazsa tasfiye kapanıncaya kadar iflas idaresi işe devam eder.

İflas idaresi, toplantıdan en az yirmi gün önce yapacağı ilan ile alacaklıları davet eder.

İkinci alacaklılar toplantısına iflâs müdürü veya yardımcıları başkanlık eder. Masanın yararı için gerekli kararlar verilir. Müflis tarafından açılan ya da müflise karşı açılmış olan davalara devam edilip edilmeyeceğine karar verilir. Davalara devam edilmesine karar verilirse masayı iflas idaresi temsil edecektir.

Taşınır veya taşınmaz malların pazarlık yoluyla satılmasına da ikinci alacaklılar toplantısında karar verilir. Müflis konkordato teklif ederse bu teklif ikinci alacaklılar toplantısında tartışılır ve gerekirse kabul edilir.

PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ)

A. SATIŞ USÛLÜNÜN BELİRLENMESİ (m. 241)

Kural olarak iflas masasına giren malların satışı açık arttırma ile yapılır. Ancak alacaklılar karar verirse pazarlık suretiyle de satış yapılabilir. Hacizden farklı olarak, taşınmazlar da alacaklılar karar verirse pazarlık suretiyle satılabilir. Üzerinde rehin hakkı olan malların pazarlık suretiyle satılması için rehin alacaklısının izni gerekir.

B. SATIŞIN YAPILMASI (M. 242-245)

İflasta satış için alacaklıların talebine gerek yoktur. İflas idaresi ikinci alacaklılar toplantısından sonra satış hazırlıklarına başlar. İlk olarak arttırma ilan edilir. Satılacak mal taşınmaz ise ilanın satıştan en az bir ay önce yapılması gerekir. Satılacak taşınır ve taşınmaz mallar haciz yolu ile satıştaki hükümlere tabidir. Hacizdeki icra dairesinin görevlerini iflas idaresi yerine getirir.

PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI (m. 247-253) VE İFLASIN KAPANMASI (m. 254-255)

Masa malları satıldıktan sonra yapılması gereken işlem paraların paylaşılmasıdır. Bu paylaştırmada kural olarak eşitlik ilkesi gözetilir. Alacağın doğumu ve ne zaman bildirildiği burada önem taşımaz. Ancak rehinli alacaklılar, imtiyazlı alacaklılar ve imtiyazsız alacaklılar arasında farklılık bulunmaktadır.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 206. maddesinin ilk üç sırasında yer alan alacaklılar imtiyazlı alacaklı olarak kabul edilir. Bunlar dışındaki alacaklılar ise imtiyazsız alacaklılardır. Ancak imtiyazlı alacaklar tam olarak ödendikten sonra imtiyazsız alacaklar ödenir.

İflas idaresi malları satıp bedeli tahsil ettikten ve sıra cetveli kesinleştikten sonra bir pay cetveli düzenleyerek son hesabı yapar. Bu pay cetveline göre paralar dağıtılır.

Paraların paylaşılmasından sonra, alacağını alamamış olan alacaklılara alacağın ödenmeyen kısmı için iflas idaresi tarafından aciz belgesi verilir (m. 251). Bu belge genel haciz yolundaki aciz belgesiyle aynı niteliktedir. Ancak burada alacaklının, müflise karşı yeni takip yapabilmesi için, müflisin iflastan sonra yeni mal iktisap ettiğini ispat etmesi gerekir.

Masaya girmediği için tasfiyeye girmemiş olan alacaklılar da aciz vesikası verilen alacaklılar hakkındaki hükümlere tabidir (m. 253).

Paralar dağıldıktan sonra, iflas idaresi, iflas kararını veren mahkemeye bir rapor sunar. Bu rapor üzerine mahkeme, tasfiyenin bittiğini anlarsa, iflasın kapandığına karar verir ve bu ilan edilir.

İflas kapandıktan sonra, tasfiyeye girmeyen bir mal bulunursa, iflas dairesi o malı satar ve alacağını eksik alan alacaklılara sıraya göre dağıtır.

İflasın tasfiyesinden sonra, iflasın sonuçlarının ortadan kalkmasını isteyen müflisin itibarın iadesi yoluna başvurması gerekir.